tegen de Belgen in 1831) en hoe het uiteindelijk met Naatje is afgelopen. Ze was van zandsteen gemaakt, werd uiteindelijk verwijderd en haar resten kwamen in het Stedelijk Museum terecht. Kortom, een mooie bron bij de geschiedenislessen. Verrassend is wel dat ook onderwerpen besproken worden die niet uit de twintigste eeuw komen. Bij het jaar 1919 vind je bijvoorbeeld een prentbriefkaart van Spinoza waardoor met een omweg de zeventiende-eeuwse filosoof besproken wordt, net als bijvoorbeeld de tulpengekte die beschreven wordt aan de hand van een botanische plaat uit 1903.

Joke Noordstrand

LAMBERTHE DE JONG, *DE VROUW IN NEDERLAND, HAAR EIGEN GESCHIEDENIS IN MEER DAN 100 VERHALEN.* (VAN GENNEP: AMSTERDAM, 2007) 360 BLZ., € 19,90.

Op het gedeelde omslag zie je op de bovenste helft een eigentijdse foto van een vlotte jonge meid met een laptop en op de onderste helft een zwart-wit afbeelding uit de jaren zestig van een secretaresse met veel haarlak, die driftig achter een zware typemachine aan het werk is.
Lamberthe de Jong heeft meer dan 100 verhalen over vrouwen die de afgelopen 2000 jaar in Nederland woonden samengesteld nit brieven, dagboeken en andere egodocumenten. Bij ieder verhaal schreef ze een korte inleiding zodat je de situatie gemakkelijk in de juiste historische context kunt plaatsen. Bij enkele korte verhalen die zich afspelen in de vroege middeleeuwen, zoals bijvoorbeeld *Mislukte moord door een heidense oma* (700 na Christus), werkt dat wel eens storend omdat de gebeurtenis dan al verklapt wordt en het verhaal niet meer spannend is. Naarmate het boek vordert en de verhalen ook langer worden is het juist prettig. Een groot deel van de verhalen is onbekend en geven vaak een verrassend tijdsbeeld. Juist de gebeurtenissen van vrouwen die een bescheiden leven hebben geleid, spreken zeer tot de verbeelding. Zoals een stukje uit het verslag van Marie Deurloo, die in de crisisjaren trouwde en kinderen kreeg: 'In juni '35 werd de eerste geboren. Ik lag in de bedstee toen de dokter kwam. Zo'n bevalling kostte geld en er was toen nog geen ziekenfonds die dat voor je betaalde. Ik wist dat hij meestal twaalf gulden vijftig vroeg en soms – bij arbeiders – een tientje. En ik had maar een tientje kunnen sparen.' Een aantal verhalen over Indië, Aletta Jacobs of de ontruiming van het Apeldoornse Bosch, is bekend maar blijft boeiend. Het is een heerlijk boek om af en toe eens in te bladeren en te genieten van de gebeurtenissen die vrouwen in die tijd meemaakten. Het bevat weerzinwekkende verhalen van meisjes die op een nonnenkostschool zaten en begonnen te menstrueren, maar vertelt ook hoe het was om als huisvrouw (Kathie Somerwil) te studeren en te promoveren. En dan de werkgroep 'Flinke meisjes, lieve jongens' die in de jaren tachtig in de stad Groningen tot doorbreking van de rolpatronen probeerde te komen. *De vrouw in Nederland*, is zeer toegankelijk geschreven en mijns inziens ook geschikt om door leerlingen in de Tweede Fase gebruikt te worden.

Joke Noordstrand

THOMAS LEEFLANG, *SPOOKFEESTEN: DE RIJKSPARTIJDAGEN VAN DE NSDAP IN NEURENBERG.* (UITGEVERIJ ASPERT SOESTERBERG, 2007), 142 BLZ. € 18,95.

Filmde Leni Riefenstahl in 1934 voor *Triumph des Willens* nu gewoon wat zij zag? Of werden de Rijkspartijdagen speciaal zodanig geregisseerd dat er een film van gemaakt kon worden? Wie Thomas Leeflangs boek over de Rijkspartijdagen leest, weet het. Van 1933 tot 1939 was Neurenberg in september het middelpunt van het Derde Rijk als daar de partijdagen van de NSDAP gehouden werden. De geboortestad van onder meer Albrecht Dürer en Veit Stoss